Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

TER ONDERTEKENING
Aan: MOCW

*Deze nota wordt met een Kamerbrief meegestuurd: **Ja**

*Deze nota bevat naast de naam en contactgegevens van de medewerker ook andere informatie die niet openbaar gemaakt kan worden? **Nee**

Onderzoek en Wetenschapsbeleid

Van

Datum
22 juni 2026

Referentie
64833425

Bijlagen
1. Kamerbrief
2. Amendement Kostic c.s.
3. Amendement Rajkowski

Interdepartementaal afgestemd
EZK, IenW, VWS, LVVN

nota

Kamerbrief toekomst onderzoek met apen in Nederland

Aanleiding

Uw ambtsvoorganger heeft aan de Eerste en Tweede Kamer toegezegd voor de zomer 2026 een brief te sturen (zie bijlage 1) over de gevolgen van het aannemen van het amendement Kostić c.s. (zie bijlage 2) en het amendement Rajkowski (zie bijlage 3).[1] Deze brief wordt gelijktijdig voorgelegd en mede ondertekend namens de minister van VWS, de minister van EZK en de staatssecretaris van LVVN, vanwege hun verantwoordelijkheid voor de implicaties op de volksgezondheid en geneesmiddelenontwikkeling (VWS), innovatie en economie (EZK) en het bredere dierproevenbeleid en dierenwelzijn (LVVN).
U heeft op 15 oktober 2026 een debat over dierproeven, samen met de staatssecretaris van LVVN.

Geadviseerd besluit

Akkoord gaan met bijgaande Kamerbrief en deze voor het zomerreces aan de Eerste en Tweede Kamer toesturen.

Kernpunten

- Dit kabinet kiest de komende jaren voor:
  - het behoud van noodzakelijk onderzoek met apen en bijbehorende infrastructuur, wat zich vertaalt in een bandbreedte van 120 tot maximaal 150 dierproeven per jaar zoals dat nu geldt;
  - een extra impuls aan het proefdiervrij onderzoek en de ontwikkeling voor alternatieven voor apenproeven, door een oplopend deel van de instellingssubsidie van het BPRC hiervoor te oormerken, van 17% nu tot 30% in 2030 (invulling van de motie Teunissen uit 2024);
  - actievere samenwerking tussen het BPRC en partijen die werken aan proefdiervrije onderzoeks- en testmethoden, vanwege de synergie tussen onderzoek met apen en de ontwikkeling van alternatieven voor dierproeven;
  - behoud van de hoge dierenwelzijnsstandaard.
- Bovengenoemde afspraken worden vastgelegd in het ambitieplan 2027-2030, waar het BPRC momenteel aan werkt. Het ambitieplan zal begin 2027 aan de Kamer worden toegestuurd.
- In 2030 zal er nogmaals onderzoek plaatsvinden naar de mogelijkheid om het aantal proeven op NHP's verder te verlagen, zonder dat dit gevolgen heeft

[1] T04069, toezegging aan Eerste Kamer, 14 oktober 2025.

voor het onderzoek dat strikt noodzakelijk is voor de bestrijding van levensbedreigende ziekten en uitbraken van infectieziekten die de volksgezondheid bedreigen.

Toelichting

Kabinetsbesluit april 2025
Het kabinetsbesluit van 11 april 2025 was om – zo snel als verantwoord kan – het aantal proeven op apen af te bouwen. Met het oog op de Europese strategische autonomie, het behoud van excellent wetenschappelijk onderzoek en de pandemische paraatheid, is gekozen voor het stabiel houden van het aantal proeven op apen voor de komende vijf jaar.[2] Ook is de ambitie uitgesproken om nog sterker in te zetten op de ontwikkeling van proefdiervrije onderzoeksmodellen (Nederland als gidsland).

Amendement Kostić c.s.
In juli 2025 is het amendement Kostić c.s. door de Tweede Kamer aangenomen en in het commissiedebat van oktober 2025 heeft de voorgaande MOCW toegezegd het amendement onverkort uit te voeren. Het amendement vroeg de regering om stapsgewijs een toenemend deel van de subsidie aan het BPRC te oormerken voor proefdiervrije onderzoeks- en testmethoden en de ontwikkeling voor alternatieve voor dierproeven.

Amendement Rajkowski
In april 2026 is het amendement Rajkowski door de Tweede Kamer aangenomen, waardoor het oplopende oormerk in de subsidie van het BPRC t.b.v. proefdiervrije onderzoeks- en testmethoden en de ontwikkeling van alternatieven voor dierproeven is komen te vervallen.

Motie Teunissen
In januari 2024 is de motie Teunissen c.s. aangenomen, waarin de regering wordt verzocht om zo snel mogelijk een jaarlijks toenemend deel van het onderzoeksbudget voor het BPRC te oormerken als geld dat bestemd is voor proefdiervrije onderzoeks- en testmethoden. Als reactie is in eerdere correspondentie met de Kamer aangegeven dat:

- (als eerste stap) het BPRC het percentage van de subsidie dat zij besteden aan proefdiervrije onderzoeks- en testmethoden in 2024 en 2025 minimaal gelijk houden op 17% en zich tevens zal inzetten om dit percentage de komende jaren te laten oplopen.
- (als tweede stap) in het nieuwe ambitieplan van het BPRC afspraken worden toegevoegd over een groter deel van de subsidie dat het BPRC dient te besteden aan proefdiervrije onderzoeks- en testmethoden.

Het BPRC heeft de ambitie uitgesproken een leidende rol te willen nemen in de ontwikkeling en validatie van proefdiervrije alternatieven. Het BPRC gaat daarom een oplopend deel van de instellingssubsidie hieraan besteden, van 17% nu naar 30% in 2030.

[2] "scenario 3" volgens het rapport van de Commissie onderzoek niet-humane primaten.

In 2030 opnieuw onafhankelijk onderzoek

Datum
22 juni 2026

De commissie "onderzoek met niet-humane primaten" heeft er in haar rapport op gewezen dat de wetenschappelijke ontwikkelingen zo snel gaan dat het niet onwaarschijnlijk is dat de situatie over bijvoorbeeld 5–10 jaar weer wezenlijk anders is. In het kabinetsbesluit van april 2025 is aangegeven dat OCW over vijf jaar opnieuw een onafhankelijk onderzoek zal laten doen naar de mogelijkheid om het aantal proeven op apen verder te verlagen, zonder dat dit gevolgen heeft voor het onderzoek dat strikt noodzakelijk is voor de bestrijding van levensbedreigende ziekten en uitbraken van infectieziekten die de volksgezondheid bedreigen. Dit onderzoek wordt in 2030 gedaan.